

**SUPERVISION IN SOCIAL WORK WITH STUDENTS –
ENVIRONMENT FOR FORMATION AND DEVELOPMENT
OF ANALYTICAL AND CRITICAL APPROACH
TO THE IMPLEMENTED ACTIVITY ⁸**

Prof. Sasho Nunev, DSc of Social Work

Department of Public Health and Social Work,

University of Ruse, Bulgaria

Phone: +359886802466

E-mail: sasho_nunev@abv.bg; snunev@uni-ruse.bg

 <https://orcid.org/0000-0003-3414-0733>

Abstract: *The article presents a research on the problems of supervision in social work in the practical training of students in the Social Work professional field at the University of Ruse, Bulgaria in the period 2014-2018. The purpose of the research is to identify the attitudes of the respondents to creating conditions in the supervision for the formation and development of an analytical and critical approach to the implemented activity. The quantitative and qualitative analysis of the research results confirms the accepted purpose and reveals the importance of the attitudes in their positive aspect as important factors for in-depth understanding of the acquired values, knowledge, skills and experience, realization of reflection, reflective learning, reflective capacity building and achievement and achieving cognitive, educational, practical and professional-personal development.*

Keywords: *Attitudes Towards Supervision in the Social Work Practical Training, Analytical Approach, Critical Approach, Reflective Learning, Reflexive Capacity, Student Development*

JEL codes: *I20; I21; I29*

ВЪВЕДЕНИЕ

Супервизията по социална работа със студенти е компонент на практическото обучение, който в съответствие със съдържателната, организационно-технологичната и методическата си специфика изпълнява важна функция за интегриране на придобитите в теоретичната подготовка ценности, знания и умения с добър практически опит, усвояване на основите на професионалната дейност и повишаване на компетентността.

В представения контекст реализирането на супервизия по социална работа със студенти с високо ниво на качество и ефективност се свързва със следните фактори:

А. Формиране и развитие на способност за използване на аналитичен и критичен подход за идентифициране и анализиране на проблеми; анализиране и оценяване на информация от различни източници в съответствие със спецификата на проблемите; анализиране и оценяване на взети решения и свързани с реализацията им действия и поведение (Nunev, S., 2019; Nunev, S., 2020a; Nunev, S., 2020b).

В. Използване на рефлексия, учене чрез рефлексия и изграждане на рефлексивен капацитет, за да се постигне по-добро разбиране за: актуалното ниво на практическото им обучение; реализирането на учене на основата на собствен опит чрез изследване, анализиране, преживяване и критичното му оценяване; надграждането и развитието на усвоени знания, умения и опит и осмисляне на личната позиция за усъвършенстване на дейността; удовлетвореност от достигнатото равнище на практическа подготовка; необходимостта от корекции и промени; избора на способности и средства за постигане на ново ниво на развитие,

⁸ The research paper was presented on November 13, 2020 at the Social Work Section of the 2020 Online Scientific Conference co-organized by University of Ruse and Union of Scientists - Ruse. Its original title in Bulgarian is: „СУПЕРВИЗИЯТА ПО СОЦИАЛНА РАБОТА СЪС СТУДЕНТИ – СРЕДА ЗА ФОРМИРАНЕ И РАЗВИТИЕ НА АНАЛИТИЧЕН И КРИТИЧЕН ПОДХОД КЪМ РЕАЛИЗИРАНАТА ДЕЙНОСТ“.

отговарящо на целта на практическото обучение и на личните и професионалните стремежи; възможностите за прилагането на модифициран модел за рефлексия, създаващ среда и условия за ефективно усвояване на ценности, знания, умения и опит (Davys & Beddoe, 2009; Heller & Gilkerson, 2009; Rankine, 2017). Представените фактори допринасят за използване на ресурсите и възможностите на супервизията за подобряване на качеството и ефективността на практическото обучение на студентите по социална работа и създаване на условия за познавателното, образователното и професионално-личностното им развитие.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Изследване за установяване на нагласите на студентите към създаване на условия за формиране и развитие на аналитичен и критичен подход в реализираната супервизия по социална работа в практическото обучение.

Цел на изследването

Установяване на нагласите на студентите по социални дейности към приноса на осъществяваната супервизия по социална работа за създаване на условия за формиране и развитие на аналитичен и критичен подход в практическото обучение.

Участници в изследването

Изследването се провежда с 252 студенти ($N = 252$) от специалност „Социални дейности“ в бакалавърска и (89,29%) и магистърска (10,71%) степен в Русенски университет в периода от 2014 до 2019 година. Студентите от двете програми са общо 278, което разкрива, че 90,65% от тях са избрали да участват в него. Извадката е непреднамерена и случайна (рандомизирана) и осигурява равни възможности за всички студенти от двете образователни степени да попаднат в нея.

Методи

Изследването се осъществява с конструиран от автора, апробиран и валидиран „Въпросник за изследване на нагласите на студентите от бакалавърска и магистърска степен по социални дейности към провеждане на супервизия в практическото им обучение по социална работа“, включващ 7 субскали с общо 25 айтема. Анализират се резултатите от отговорите на респондентите от субскалата, която е съставена от айтеми за идентифициране на нагласите им към приноса на провежданата супервизия по социална работа за създаване на условия за формиране и развитие на аналитичен и критичен подход в практическото обучение. Отговорите на респондентите се отчитат по пет-степенната скала на Ликерт. За проверка на надеждността на въпросника за изследваната извадка е използван коефициентът α на Кронбах. Надеждността на субскалата е $\alpha = 0,746$, което разкрива много добра консистентност на въпросите. Изследването се провежда чрез информирано съгласие и е доброволно и анонимно.

Резултати от изследването

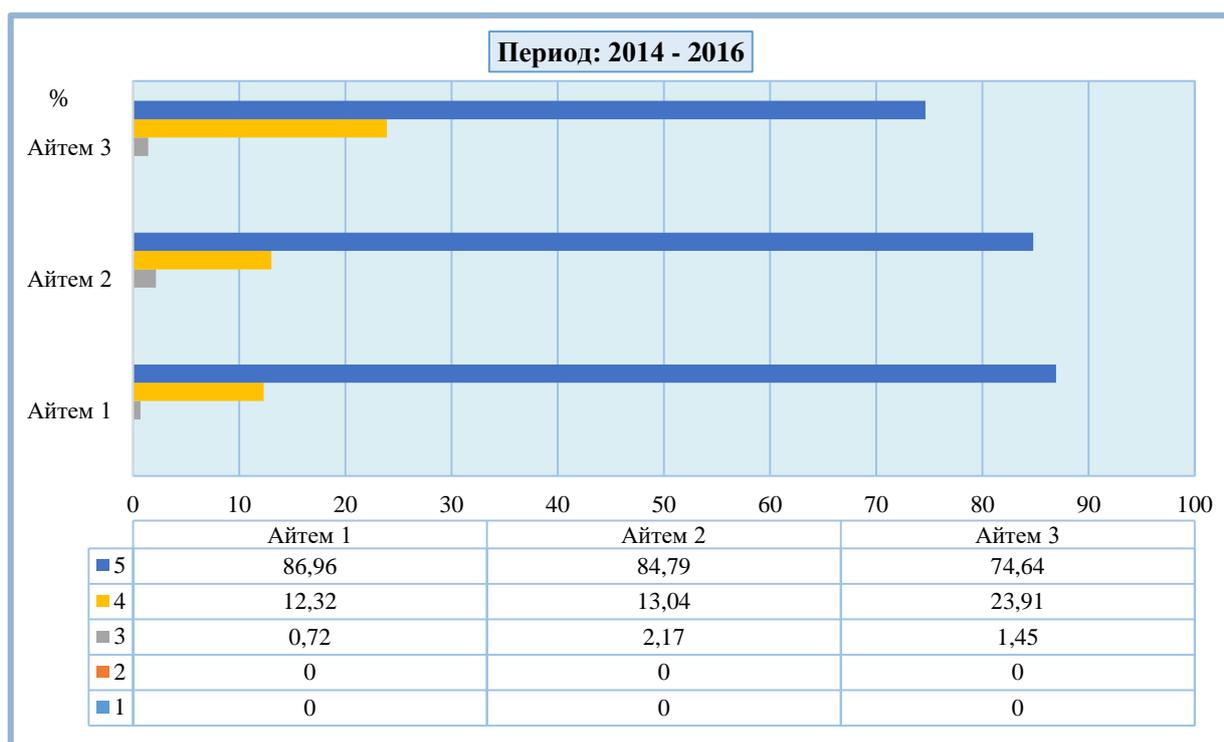
Количественият и качественият анализ на емпирични данни от дадената субскала разкрива, че участващите в изследването студенти изразяват във висока степен съгласие с твърдения за позитивни нагласи, свързани с:

А. Предоставяне на възможности в супервизията за използване на аналитичен подход при разглеждане на проблеми и ситуации и за поддържане на активна комуникация между супервизор и супервизиран. За периода 2014 – 2016 година е констатирана най-висока за субскалата числова стойност от 86,96% (Айтем 1) на дела на отговори на респондентите, свързани с категорично заявени твърдения за позитивни нагласи (Фигура 1). Тя е съчетана с ниски стойности на твърденията, изразяващи позитивни нагласи с определено колебание отговори (12,32%) и на представящите неутрални мнения (0,72%). В анализирания айтем и в субскалата не са установени отговори на участниците, изразяващи негативни нагласи (Фигура

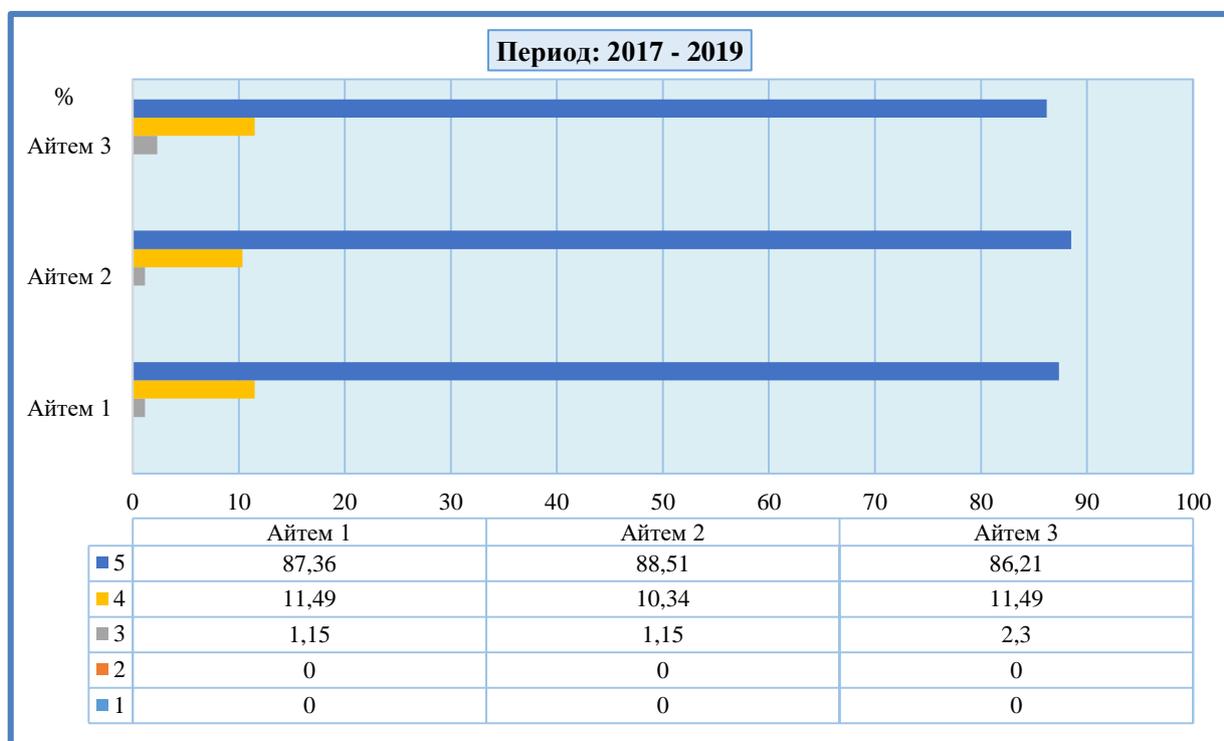
1, Айтем 1). Представената информация позволява да се изведе твърдение за високо ниво на категоричност на заявените позиции за позитивни нагласи. През втория период на изследването (2017 – 2019 г.) се увеличава числовата стойност на относителният дял на отговорите (Айтем 1), изразяващи категорично съгласие с твърдения за позитивни нагласи (87,36%) (Фигура 2). Констатирано е намаляване на стойността на дела на положителните отговори с колебание (11,49%) и незначително нарастване с 0,43% на стойността на дела на отговори с неутрално мнение (1,15%) (Фигура 2, Айтем 1). Представеният количествен и качествен анализ и разпределението на числовите стойности на твърдения за определени нагласи в най-високи точки в утвърждаващия сектор на скалата за оценяване във въпросника разкриват открояваща се позитивна тенденция;

В. Формиране на среда и условия в супервизията, стимулиращи рефлексията, рефлексивното учене и изграждането на рефлексивен капацитет на супервизирания. Относителният дял на отговорите на респондентите с категорично изразени твърдения за позитивни нагласи в Айтем 2 за периода 2014 – 2016 година е с висока числова стойност – 84,79% (Фигура 1). Делът на отговорите с твърдения за позитивни нагласи с определено колебание е 13,04%, а на изразяващите неутрална позиция е с минимална стойност (2,17%). Откритата позитивна тенденция при същия айтем бележи развитие през периода 2017 – 2019 година, при който е констатирано нарастване с около пет процентни единици на стойността на дела на отговори с категорично изразени твърдения за позитивни нагласи (88,51%), намаляване на стойностите на дяловете на положителни отговори със заявено колебание до 10,34% и на неутралните отговори до 1,15% (Фигура 2, Айтем 2). Това разкрива динамика на развитие в позитивния спектър на нагласите на студентите към създаване на среда и условия в супервизията, стимулиращи рефлексията, рефлексивното учене и изграждането на рефлексивен капацитет. Количественият и качественият анализ на емпирични данни позволява да се представи твърдение за наличие на устойчива позитивна тенденция по дадения айтем от разглежданата субскала;

С. Развитие на критично мислене и използване на критичен подход от студентите в условията на провеждана супервизия. Относителният дял на отговорите на респондентите, заявяващи категорични твърдения за позитивни нагласи в Айтем 3 за периода 2014 – 2016 година, е с най-ниска числова стойност в субскалата – 74,64% (Фигура 1). Делът на отговорите, изразяващи позитивни нагласи с определено колебание, е с най-висока стойност в субскалата – 23,91%. Паралелно с това стойността на дела на непредставилите мнение се откроява също с относително ниска стойност от 1,45% (Фигура 1, Айтем 3). Не са констатирани отговори със заявени негативни позиции. Разпределението на типове отговори за определени нагласи и свързаните с тях данни позволява да се изведе предположение за наличие на минимална динамика, породена от колебания и противоречия за създаването в супервизията условия за развитие на критично мислене и използване на критичен подход. През периода 2017 – 2019 година относителният дял на участниците, изразяващи категорични твърдения за позитивни нагласи се увеличава и достига числова стойност от 86,21%, стойността на дела на положителните отговори с колебание намалява двукратно (11,49%), но се констатира минимално нарастване с 0,85% на стойността на дела на отговори без изразено мнение (Фигура 2, Айтем 3). Количественият и качественият анализ на емпирични данни за определени типове нагласи разкрива преобладаващо позициониране в утвърждаващия сектор на скалата и потвърждава наличието на позитивна тенденция.

Фигура 1. Стойности на относителните дялове на отговорите на респондентите по 5-степенна скала на Ликерт за периода 2014 – 2016 г.

Фигура 2. Стойности на относителните дялове на отговорите на респондентите по 5-степенна скала на Ликерт за периода 2017 – 2019 г.

Легенда към Фигура 1 и Фигура 2

№	Оценяване на отговорите на респондентите по петстепенната скала на Ликерт	Условно обозначение на отговорите
1	изцяло несъгласен	1
2	склонен съм да не се съглася	2
3	нямам мнение	3
4	склонен съм да се съглася	4
5	изцяло съгласен	5

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Супервизията по социална работа със студенти създава среда и условия за реализиране на открояващо се с високо ниво на качество и ефективност взаимодействие и партниране между супервизор и супервизиран, характеризиращи се с предоставяне на подкрепа, поддържане на конструктивна и позитивно ориентирана комуникация и допринасящи за формиране и развитие на аналитичен и критичен подход при разглеждане на проблеми, усвояването на ценности, знания, умения и практически опит, реализиране на учене чрез рефлексия, изграждане на рефлексивен капацитет, опознаване на себе си като личности и бъдещи социални работници и формиране професионална идентичност. Придобитият в тези условия опит от студентите е важен компонент от обучението със съществен принос за постигане на познавателно, образователно, професионално-личностно и практическо развитие.

REFERENCES

- Davys, A. M. & Beddoe, L. (2009). The Reflective Learning Model: Supervision of Social Work Students. *Social Work Education*, 28(8), 919-933.
- Heller, S., & Gilkerson, L. (Eds.) (2009). *A practical guide to reflective supervision*. Washington, D.C.: Zero to Three.
- Johns, C. (2000). *Becoming a reflective practitioner: a reflective and holistic approach to clinical nursing, practice development and clinical supervision*. Oxford: Blackwell Science.
- Nuney, S. (2019). *Supervision in social work and practical training of students. Current problems, attitudes and possible solutions*. Sofia, Paradigma Publishing House.
- Nuney, S. (2020a). *Handbook for practical training in social work*. Second revised edition. Ruse, Academic Publishing House "University of Ruse".
- Nuney, S. (2020b). Models of Supervision and Implementation Opportunities in Practical Training of Social Work Students. *Pedagogy Bulgarian Journal of Educational Research and Practice*, 92(7), 925-947.
- Rankine, M. (2017). Making the connections: A practice model for reflective supervision. *Aotearoa New Zealand Social Work* 29(3), 66-78.